

Drie-en-een-half jaar collectieve (schadevergoedings)acties

Een inhoudelijke analyse van het centraal register voor collectieve vorderingen

Karlijn van Doorn¹

Op 1 januari 2020 is de Wet Afwikkeling Massaschade in Collectieve Actie (WAMCA) in werking getreden. In dit artikel wordt middels een analyse van het bij die wet ingestelde centraal register voor collectieve vorderingen opgetekend welke inzichten dat brengt over het gebruik en de inzet van collectieve acties in de 3,5 jaar na inwerkingtreding. Op basis daarvan kan worden geconcludeerd dat de grootste afnemers van het met de WAMCA ingevoerde collectieve actierecht belangenorganisaties zijn die andere vorderingen dan die tot schadevergoeding instellen. Waar in de media na de invoering van de WAMCA geluiden te horen waren over een 'hausse aan massaclaims' die op ons af zou komen, valt dat dus wel mee. Van een belemmering van de toegang tot het recht, zoals in de literatuur werd gevreesd, lijkt ook niet direct sprake te zijn. Maar hoewel belangenorganisaties niet worden weerhouden van het *instellen* van collectieve acties, volgt uit de eerste uitspraken die in het register zijn opgenomen dat met name op het terrein van vermeende grond- en mensenrechtenschendingen en coronagerelateerde acties de (aangescherpte) ontvankelijkheidsvereisten belangenorganisaties wel parten spelen.

1. Inleiding

Per 1 januari 2020 is de Wet Afwikkeling Massaschade in Collectieve Actie (WAMCA) in werking getreden.² Met deze wet is de lang bediscussieerde mogelijkheid tot een collectieve schadevergoedingsactie in artikel 3:305a BW er gekomen. Ook zijn er door de wet veranderingen in werking getreden voor collectieve acties die niet zien op het voorderen van schadevergoeding. Zo zijn de ontvankelijkheidsvereisten voor alle collectieve acties aangescherpt en is er de plicht gekomen om een collectieve actie aan te tekenen in een centraal register voor collectieve vorderingen.³ De WAMCA creëert zo één regime voor alle collectieve vorderingen.⁴ Sinds de inwerkingtreding van de wet zijn inmiddels bijna vier jaar verstreken.

De ontwikkelingen rondom collectieve acties hebben in die tijd niet stilgestaan. Zo zijn enkele (beperkte) wijzigingen van artikel 3:305a BW in werking getreden ter implementatie van de Europese Richtlijn Representatieve vorderingen.⁵ Ook zijn de eerste collectieve schadevergoe-

dingsacties aanhangig gemaakt en blijven zich nieuwe gevallen van massaschade voordoen. Daarom zal het collectieve actie-recht de komende jaren onderwerp van discussie blijven. Empirische data over de inzet en het gebruik van collectieve acties zijn in die discussie een onmisbaar perspectief.⁶ Helaas weten we nog weinig over hoe bestaande collectieve actiemechanismen in de praktijk worden ingezet en uitwerken. Het doel van dit artikel is een bijdrage te leveren vanuit dit empirische perspectief. Aan de hand van een analyse van het centraal register voor collectieve vorderingen (in het vervolg: het register) wordt opgetekend welke inzichten het brengt over het gebruik en de inzet van collectieve acties in de afgelopen 3,5 jaar. Zo wordt in beeld gebracht hoeveel collectieve vorderingen zijn ingesteld en afgedaan, hoeveel er daarvan zien op het verkrijgen van collectieve schadevergoeding, op welke rechtsgebieden de zaken spelen en welke spelers bij de procedures betrokken zijn. Hierbij wordt de blik gericht op de belangenorganisaties die een vordering

aanbrengen, eventuele financiers die zij daarbij betrekken, als ook op de partijen die gedagvaard worden.

De opbouw van dit artikel is als volgt. Allereerst wordt kort uiteengezet wat we weten over het gebruik van collectieve acties in Nederland op basis van bestaand onderzoek (paragraaf 2). Vervolgens ga ik in op de manier waarop de analyse van het register is uitgevoerd, de methode van onderzoek (paragraaf 3). In paragraaf 4 zullen de inhoudelijke inzichten besproken worden die de analyse heeft voortgebracht. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen collectieve schadevergoedingsacties en collectieve acties die niet gericht zijn op het verkrijgen van schadevergoeding (in het vervolg: niet-schadevergoedingsacties). In paragraaf 5 zet ik de bevindingen op een rij. Dit artikel eindigt met een slotwoord in paragraaf 6.

2. Bestaand onderzoek over het gebruik en de inzet van collectieve acties: wat weten we (niet)?

In 2008 riep Tzankova op tot het empirisch onderzoeken van de werking van het collectieve actierecht in Nederland.⁷ Het is Tillema die de handschoen heeft opgepakt en eerste bevindingen heeft gepresenteerd. Zij heeft het aantal uitspraken in collectieve acties bij rechtbanken (civiel en kanton) in beeld gebracht over de periode 1999-2015⁸ en 2016-2018.⁹ Het beeld over de periode 1999-2015 laat zien dat het aantal collectieve acties in de loop der jaren is toegenomen, al is de toename bescheiden te noemen.¹⁰ De aanvulling met nieuwe data over 2016-2018 toont¹¹ geen grote verandering: de trend in het aantal collectieve acties dat bij de rechtbanken wordt afgewikkeld is redelijk stabiel. De laatste jaren van de totale onderzochte periode ligt dit op ongeveer 25 zaken per jaar.¹² Daarnaast heeft Tillema het aantal en type belangenorganisaties dat collectieve procedures initieert, in beeld gebracht. Ze concludeert dat niet één type belangenbehartiger de boventoon voert: organisaties die publieke dan wel private belangen behartigen en commerciële belangenorganisaties die ook een eigen belang hebben, bestaan als een gemêleerd gezelschap naast elkaar.¹³

De bevindingen van Tillema strekken tot 2018. Vergelijkbaar empirisch onderzoek over aantallen en de werking van collectieve acties nadien is niet verricht.¹⁴ Wel is er in de juridische literatuur veel geschreven over de WAMCA en de verwachtingen omtrent de werking van de

wet. Zo zijn over de aangescherpte ontvankelijkheidsvereisten van artikel 3:305a BW geregeld zorgen geuit: ze zouden de toegang tot het recht kunnen belemmeren. Bauw & Voet spreken over een keurslijf¹⁵ en Van Boom & Weber menen dat artikel 3:305a BW middels de WAMCA veel te zwaar is opgetuigd voor collectieve niet-schadevergoedingsacties.¹⁶ Er wordt gevreesd dat de strenge ontvankelijkheidsvereisten ten koste kunnen gaan van zowel de handhaving van rechten van consumenten en beleggers als van het opkomen voor milieu- en gezondheidsbelangen.¹⁷ Een analyse van de in het register opgenomen vorderingen kan eerste inzichten geven over of deze verwachtingen ook bewaarheid worden. Het wordt tijd om naar deze analyse over te gaan.

3. Methode van onderzoek: systematische analyse

Het op rechtspraak.nl gepubliceerde register¹⁸ vormt de database die op systematische wijze is geanalyseerd. Hier toe zijn de diverse documenten uit het register doorgenomen en gefilterd. Zo is gekomen tot een 'samenvatting' van iedere zaak. De documenten die zijn terug te vinden in het register zijn uitgebrachte (appel)dagvaardingen, rolbeslissingen, mededelingen, tussenvonnissen, aanvullende vonnissen, eindvonnissen als ook een enkel (tussen) arrest. Dat betekent niet dat voor iedere zaak deze documenten voorhanden zijn. Veel dossiers bevatten enkel dagvaardingen, soms aangevuld met enkele rolbeslissingen of een (tussen)vonnissen. Iedere zaak in het register heeft een nummer gekregen, en vervolgens zijn gegevens van de betreffende zaak genoteerd. In ieder geval zijn meegenomen het type collectieve actie, het rechtsgebied waarop de collectieve actie ziet, de betrokken belangenorganisaties, de betrokken gedaagden, een eventuele betrokken financier, de (inter)nationale context van de collectieve actie, de omvang van eventuele schade en hetgeen gevorderd is door de eisende partij(en).

De samenvattingen van de in het register opgenomen zaken zijn verwerkt in een Excelsheet, waarbij verticaal de categorieën van gegevens zijn weergegeven (in kolommen) en horizontaal de verschillende zaken zijn opgenomen die onderzocht zijn (in rijen). Door het weergeven van de gefilterde gegevens middels rijen en kolommen in een Excelsheet, kunnen niet alleen per zaak de uitkomsten bekeken worden (horizontaal), maar kan ook per categorie bekeken worden wat de verschillende zaken

Auteur

1. Mr. C.J.M. van Doorn is docent en promovenda bij het Department Private, Business & Labour Law, Tilburg University. Dit artikel is gebaseerd op hoofdstuk 3 van X. Kramer, I.N. Tzankova, J. Hoevenaars & K. van Doorn, *Nut, noodzaak, vormgeving en kosten van een (revolverend) processen-fonds voor collectieve acties*, WODC 2023 en afgerond op 1 november 2023.

Noten

2. *Stb.* 2019, 130.
3. *Kamerstukken II 2016/17*, 34608, nr. 3

(MvT), p. 1, p. 6, p. 29-30.

4. *Kamerstukken II 2016/17*, 34608, nr. 3 (MvT), p. 1-2.
5. Per 25 juni 2023, *Stb.* 2022, 459 ter implementatie van Richtlijn (EU) 2020/1828.
6. I.N. Tzankova, "“Ik weet dat ik niets weet”: reflectie op massaschade en empirie", *TCR* 2008, afl. 3, p. 98-104.
7. Tzankova 2008, p. 103-104.
8. I. Tillema, 'Commerciële motieven in privaatrechtelijke collectieve acties: olie op het vuur van de claimcultuur?', *AA* 2016, p. 337-346.

9. I. Tillema, 'Commerciële actoren in massaschadezaken: pionieren tussen toegang tot het recht en claimcultuur', *AA* 2019, p. 506-515.
10. Tillema 2016, p. 342.
11. Tillema 2019, p. 511.
12. Tillema 2019, grafiek op p. 511.
13. Tillema 2016, p. 341-342.
14. Interessant is wel M.V.E.E. de Monchy & T.D.A. Kluwen, 'De WAMCA leeft! In vogelvlucht door twee jaar rechtspraak. Ontvankelijkheid, ambtshalve toetsing, meerdere acties, schikkingstermijn en bevoegde rechter', *MvV* 2020, p. 83-94 en

- de analyse van Finch & Deminor, 'Drie jaar WAMCA, een tweede kwantitatieve analyse', op www.deminor.com.
15. E. Bauw & S. Voet, 'Van stok achter de deur tot keurslijf?' *NJB* 2017/206, afl. 4.
16. W.H. van Boom & F. Weber, 'Collectief procederen – ontwikkelingen in Nederland en Duitsland', *WPNR* 2017, afl. 7145, p. 297.
17. Bauw & Voet 2017, p. 244 en Van Boom & Weber 2017, p. 297.
18. rechtspraak.nl/Registers/centraal-regis-ter-voor-collectieve-vorderingen.

aan resultaten opleveren (verticaal). Op deze manier is het mogelijk geworden om meer overkoepelend bevindingen op te tekenen die de verschillende zaken samen meebrengen, lijnen en ontwikkelingen te zien en zodoende tot een inhoudelijke analyse van het register te komen. Voor de inhoudelijke analyse is uitgegaan van de stand van zaken van het register op 1 juli 2023. Dit moment wordt in het vervolg aangeduid als 'het meetmoment'. Een enkele keer is een ontwikkeling nadien nog meegenomen.¹⁹

4. Inhoudelijke bevindingen op basis van een analyse van het register

4.1. Aantal zaken en geschillen, lopende en afgedane vorderingen en collectieve (niet-) schadevergoedingacties

Op het meetmoment van 1 juli 2023 zijn 71 zaken in het register opgenomen. Het register maakt onderscheid tussen lopende collectieve vorderingen en afgedane collectieve vorderingen. Op het meetmoment zijn er dertien reeds afgedane vorderingen en 58 lopende collectieve vorderingen geregistreerd, zie de tabel aan het eind van dit artikel.²⁰ Van de dertien afgedane vorderingen zijn er vier zaken geëindigd middels een vonnis in kort geding,²¹ waarvan de gemiddelde doorlooptijd 53 dagen is. Vier zaken zijn geëindigd met een eindvonnis²² waarvan de gemiddelde doorlooptijd 362 dagen is en één zaak is geëindigd met een eindarrest.²³ Vier zaken zijn anderszins

geëindigd.²⁴ De eerste nog lopende zaak is op 13 februari 2020 aanhangig gemaakt,²⁵ de op het meetmoment meest recente zaak op 4 april 2023.²⁶ Van de 71 zaken in het register betreffen zeventien zaken vorderingen tot het verkrijgen van (onder meer) collectieve schadevergoeding (24%).²⁷ Omdat één zaak een hoger beroep betreft van een eerder aangebrachte zaak, gaat het om zestien daadwerkelijke geschillen omtrent collectieve schadevergoeding.²⁸ De overige 54 zaken zijn alle niet-schadevergoedingsacties (76%).²⁹ Ook hier zorgen ingestelde hoger beroepen en beroepsfouten voor extra zaken, het gaat om vijftig daadwerkelijke niet-schadevergoedingsgeschillen.³⁰ De 71 zaken in het register zien dus op 66 geschillen waarin collectieve vorderingen worden ingesteld. De dertien afgedane collectieve vorderingen betreffen alle een niet-schadevergoedingsactie. Het is niet verbazingwekkend dat de zeventien zaken die een collectieve schadevergoedingsac-

De 71 zaken in het register zien dus op 66 geschillen waarin collectieve vorderingen worden ingesteld

Het vorderen van collectieve schadevergoeding is een logistiek en inhoudelijk complexe aangelegenheid

tie betreffen nog lopend zijn: het vorderen van collectieve schadevergoeding is een logistiek en inhoudelijk complexe aangelegenheid. In paragraaf 4.2 neem ik allereerst deze collectieve schadevergoedingsacties onder de loep, in paragraaf 4.3 volgt de analyse van de collectieve vorderingen die niet gericht zijn op het vorderen van schadevergoeding.

4.2. Collectieve schadevergoedingsacties

Aantal collectieve schadevergoedingsgeschillen en rechtsgebieden

De zeventien opgenomen zaken in het register betreffen zestien daadwerkelijke collectieve schadevergoedingsgeschillen.³¹ In drie zaken zijn appeldagvaardingen uitgebracht.³² Alle aanhangig gemaakte schadevergoedingsacties zijn bodemprocedures. Deze collectieve schadevergoedingsacties zien – niet verrassend – alle op het (contractuele) aansprakelijkheidsrecht. Daarbinnen is de volgende onderverdeling te maken: 31% (vijf van de zestien geschillen) betreft de dieselemissiekwestie,³³ 19% (drie van de zestien geschillen) gaat over privacy-schendingen,³⁴ 13% (twee van de zestien geschillen) ziet op productaansprakelijkheid wegens gebrekkige medische hulpmiddelen,³⁵ eveneens 13% (twee van de zestien geschillen) betreft schendingen van het mededingingsrecht³⁶ en ten slotte ziet het restant van de zaken (vier in aantal, 25%) op andere kwesties.³⁷ De acties worden vooral ingesteld ten behoeve van consumentenbescherming: in dertien van de zestien geschillen (81%) behoren

19. Tussen 1 juli en 1 november 2023 zijn vier niet-schadevergoedingsacties aangebracht in het register (Stichting Greenpeace Nederland/de Staat; eisers/de Nederlandse Zorgautoriteit; Stichting Vrienden van XR/de Staat en Gemeente Den Haag; Stichting Fair Huur voor verhuurders/Staat) en drie schadevergoedingsacties (Stichting Bescherming Privacybelangen/Google; Stichting Data Bescherming Nederland/X en Twitter; Stichting Data Bescherming Nederland/Amazon).

20. Een overzicht van de stand van zaken in het register op het meetmoment staat in de tabel die aan het eind van dit artikel is opgenomen.

21. Afgedane zaak 4, 5, 8 en 9. Nummers en namen van alle zaken staan in de tabel aan het eind van dit artikel.

22. Afgedane zaak 2, 6, 11 en 13.

23. Afgedane zaak 12. Deze procedure heeft bijna drie jaar geduurd.

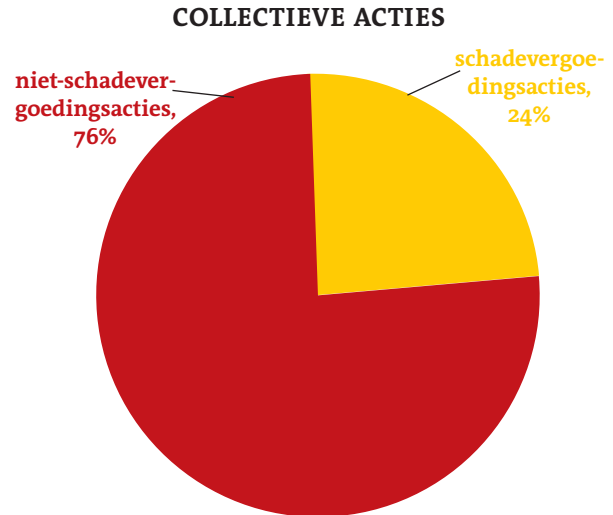
24. Afgedane zaak 1 (brief advocaat met verzoek om doorhaling zaak) en 10 (vonnis ontslag van instantie vanwege niet-tijdige betaling van griffierechten door advocaat van eisende partij); in zaak 3 en 7 is niet direct uit het register af te leiden hoe de zaak is geëindigd, wellicht zijn de zaken geschikt.

25. Zaak 58.

26. Zaak 1.

27. Dit betreft zaken 1, 2, 10, 12, 13, 19, 20, 24, 32, 36, 37, 39, 40, 52, 53, 54 en 57.

28. Zaak 53 betreft het hoger beroep van zaak 20. Omdat soms het hoger beroep wel als een aparte zaak geregistreerd wordt in het register en soms niet, ga ik omwille van de zuiverheid uit van het daadwerkelijke

(minderjarige) consumenten in ieder geval tot de gedupeerden.

Elkaar beconcurrerende belangenorganisaties

Opvallend is dat in zeven van de zestien collectieve schadevergoedingsgeschillen (44%) meerdere dagvaardingen door verschillende belangenorganisaties zijn uitgebracht over hetzelfde massaschadegeval.³⁸ In diverse dossiers zijn rolbeslissingen genomen naar aanleiding van verzoeken van belangenorganisaties die ook een collectieve vordering willen instellen op grond van dezelfde gebeurtenis waardoor massaschade is ontstaan. Belangenorganisaties kunnen de rechter vragen om de termijn van drie maanden die gaat lopen nadat een eerste dagvaarding is aangetekend in het register, te verlengen.³⁹ Deze verzoeken tot verlenging zijn vijf keer toegewezen,⁴⁰ drie keer is het verzoek afgewezen.⁴¹ De afwijzingen maken duidelijk dat vast moet staan dat de belangenorganisatie die het verzoek tot verlenging doet, ook daadwerkelijk besloten heeft een collectieve vordering in te stellen: voor belangenorganisaties die 'mogelijk' een vordering willen instellen, anderszins te veel slagen om de arm

aantal geschillen waaromtrent collectieve (schadevergoedings)acties worden ingezet.

29. Dit betreft de zaken 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 14, 15, 16, 17, 18, 21, 22, 23, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 33, 34, 35, 38, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 55, 56, 58 en de afgedane vorderingen 1 t/m 13.

30. Zaak 4 betreft het hoger beroep van afgedane zaak 6, zaak 25 van afgedane zaak 13, en zaak 31 van zaak 23. Wederom ga ik uit van het daadwerkelijke aantal collectieve actiesgeschillen. Afgedane zaak 10 heeft de status afgedaan gekregen vanwege niet-tijdige betaling van griffierechten. Deze zaak is opnieuw aangebracht (zaak 51), maar het gaat om hetzelfde geschil.

31. Het betreft zaken 1, 2, 10, 12, 13, 19, 20, 24, 32, 36, 37, 39, 40, 52, 53, 54 en 57. Zaak 53 betreft het hoger beroep van

zaak 20 en wordt daarom als één collectief schadevergoedingsgeschil geteld: (20 en 53).

32. Zaak (20 en 53), 52 en 57.

33. Zaak 36, 40, 52, 54 en 57.

34. Zaak 2 en 39 en (20 en 53).

35. Zaak 1 en 10.

36. Zaak 12 en 32.

37. Zaak 13, 19, 24 en 37.

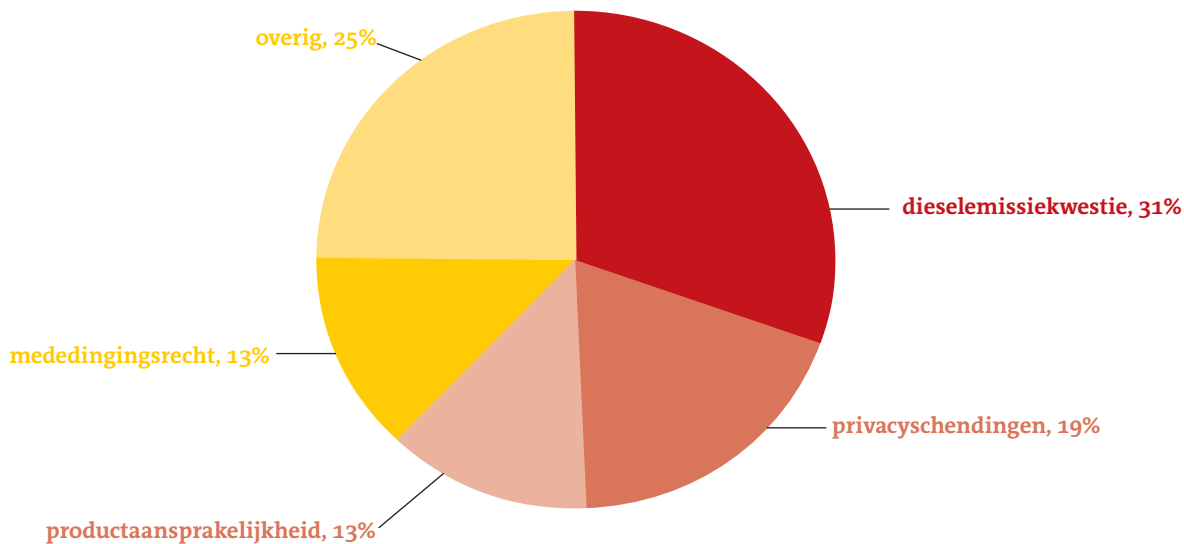
38. Zaak 24, 32, 36, 37, 39, 40 en 54. In deze zaken zullen de verschillende belangenorganisaties en hun dagvaardingen worden aangeduid met de letters a, b en c.

39. Art. 1018d lid 1-2 Rv.

40. In zaak 13, 32, 36, 40 en 54: vier keer is de termijn met drie maanden verlengd, één keer met twee maanden (zaak 54).

41. In zaak 10, 37 en 39.

COLLECTIEVE SCHADEVERGOEDINGSACTIES

houden ten aanzien van hun plannen of niet voortvarend tot actie over gaan, staat de Rechtbank Amsterdam geen verlenging van de termijn toe.⁴² In ieder geval zijn er op het meetmoment twee zaken waarin twee belangenorganisaties elkaar beconcurreren doordat zij beide een dagvaarding hebben uitgebracht betreffende hetzelfde massaschadegeval;⁴³ in vijf zaken zijn er door drie belangenorganisaties dagvaardingen uitgebracht.⁴⁴ In deze zaken zal de rechter de meest geschikte eiser(s) als Exclusieve Belangenbehartiger moeten gaan aanwijzen.⁴⁵ Met name in de dieselemissiekwestie zijn meerdere dagvaardingen uitgebracht: in drie van de vijf lopende dieselemissiezaken bevat het dossier drie dagvaardingen,⁴⁶ deze zijn bovendien uitgebracht door steeds dezelfde drie belangenorganisaties.⁴⁷ Dit verschijnsel zien we nog een keer terug: een belangenorganisatie heeft in twee verschillende zaken een dagvaarding uitgebracht. Beide zaken betreffen het consumentenrecht.⁴⁸ We zien dus een behoorlijke mate van concurrentie tussen belangenorganisaties op het terrein van collectieve schadevergoedingsacties, maar ook valt op dat enkele belangenorganisaties zich als ‘repeat player’ manifesteren op het specifieke terrein van hun expertise en ervaring. In totaal zijn in de zestien collectieve schadevergoedingsgeschillen 28 dagvaardingen in eerste aanleg uitgebracht en twee appeldagvaardingen.⁴⁹

Gedaagde partijen en hetgeen van hen gevorderd wordt
Opvallend is dat de overheid (en daaraan gelieerde publiekrechtelijke instanties en stichtingen) slechts één keer is gedagvaard in een collectieve schadevergoedingsactie.⁵⁰ In de vijftien andere collectieve schadevergoedingsacties wordt het bedrijfsleven voor de rechter gedaagd.

Omdat het merendeel bedrijven betreft die opereren op de internationale markt, geeft dat deze zaken daarmee ook meteen een internationaal karakter. Dit patroon is te verklaren: internationaal opererende bedrijven hebben doorgaans diepe zakken waardoor het op voorhand lijkt te lonen een collectieve schadevergoedingsactie aanhangig te maken. Twee collectieve schadevergoedingsacties vallen wat dit betreft uit de toon, omdat daar enkel Nederlandse vennootschappen worden gedagvaard.⁵¹

Hoewel de inzet van een collectieve schadevergoedingsactie logischerwijs schadevergoeding is, wordt de omvang van de geleden schade vaak niet concreet gemaakt in deze zaken. Grofweg wordt erin ongeveer een derde deel van de zaken überhaupt geen duiding van de omvang van de schade gegeven; eveneens in een derde deel van de zaken wordt er gesproken over (honderden) miljoenen of miljarden euro's aan schade. In het laatste derde deel van de zaken zien we dat er concrete aantallen benadeelden en concrete bedragen aan geleden schade en gevraagde schadevergoeding per benadeelde worden genoemd. Toevallig of niet, het betreft de vijf collectieve schadevergoedingsacties die het meest recent zijn aangebracht, in de periode tussen augustus 2022 en april 2023.⁵² Het meest helder en concreet zijn twee zaken die het productaansprakelijkheidsrecht betreffen: in die zaken wordt gesproken over 30.000 respectievelijk 60.000 benadeelden, worden de benadeelden aan de hand van gezondheidsklachten onderverdeeld in categorieën en aan de categorieën worden concrete schadebedragen gekoppeld.⁵³ Ook in de andere drie zaken worden concrete aantallen benadeelden en/of concrete schadebedragen per (groep) individuele benadeelde(n) genoemd, al laat de onderbouwing van deze aantallen soms nog te wensen over.⁵⁴ De

Hoewel de inzet van een collectieve schadevergoedingsactie logischerwijs schadevergoeding is, wordt de omvang van de geleden schade vaak niet concreet gemaakt in deze zaken

aantallen geven in ieder geval wel meer duiding aan de omvang van de problematiek die aan de orde wordt gesteld. In het petitum van de dagvaardingen is te lezen welke vorderingen er vervolgens door de belangenorganisaties zijn ingesteld. Steeds wordt er collectieve schadevergoeding gevorderd, vaak voorafgegaan door een of meerdere verklaringen voor recht toegespitst op de specifieke wettelijke grondslag die volgens de belangenorganisatie het recht op schadevergoeding geeft.⁵⁵ Een enkele keer wordt ook een verbod of een bevel gevorderd.

Financiering van de collectieve schadevergoedingsvorderingen

In vijftien van de zestien collectieve schadevergoedingsgeschillen zijn de belangenorganisaties die een dagvaarding uitbrengen stichtingen,⁵⁶ in één zaak betreft het drie verenigingen samen die de gedaagden dagvaarden.⁵⁷ De stichtingen lijken vaak voor de specifieke zaak of enkele vergelijkbare zaken opgericht, zo volgt uit hun naamgeving. Alle belangenorganisaties werken samen met een externe (commerciële) financier om de collectieve schadevergoedingsactie te kunnen bekostigen.⁵⁸ De informatie die de belangenorganisaties in de dagvaardingen over de financier en gemaakte financieringsafspraken geven loopt erg uiteen. Meestal wordt de financier bij naam genoemd,⁵⁹ drie keer is dat niet het geval.⁶⁰ Sommige financiers zijn bij meerdere zaken betrokken. Dat speelt met name⁶¹ in de zaken over de dieselemissiekwes-⁶² maar zien we ook terug bij productaansprakelijkheidszaken⁶³ en mededingingsrechtelijke zaken.⁶⁴ De toelichting die de belangenorganisaties op de financier en de met de financier gemaakte afspraken geven, varieert enorm.

Eén keer wordt niet meer gezegd dan dat er een financier is en een financieringsovereenkomst bestaat.⁶⁵ Meestal wordt er beknopt iets over de financier(ingsovereenkomst) gezegd in de trant van dat er voor deze financier is gekozen vanwege de aanwezige beschikbare middelen en expertise.⁶⁶ Een enkele keer wordt verwezen naar aan de dagvaarding gehechte producties voor meer informatie, maar deze producties zijn niet in het register opgenomen.⁶⁷ Door zestien belangenorganisaties wordt uitgebreider stilgestaan bij

de financier en financieringsafspraken, met name in de meer recente dossiers.⁶⁸ Dan wordt onder meer vermeld dat benadeelden een vergoeding dienen te betalen aan de financier wanneer een collectieve schadevergoeding door de rechter wordt toegekend (of een collectieve schikking wordt bereikt). Geregeld wordt deze vergoeding opgesplitst in een vergoeding voor de gemaakte kosten en voor het gelopen risico. Voor deze laatste vergoeding gelden percentages die resultaatsafhankelijk zijn: het laagste percentage dat wordt genoemd is 5%⁶⁹ en het hoogste percentage is 27,5%,⁷⁰ waarbij ook wel wordt afgesproken dat het percentage zakt naarmate de toegewezen schadevergoeding hoger is. Deze resultaatsafhankelijke beloning kent soms een absolute ondergrens, maar wordt ook gemaximeerd om exorbitante financieringsvergoedingen te voorkomen. Wanneer belangenorganisaties meer uitgebreid op de financiering(sovereenkomst) ingaan, zoeken zij geregeld aansluiting bij het principe over externe procesfinanciering in de claimcode.⁷¹

Het vorderen van collectieve schadevergoeding: de eerste geschilpunten beslecht

Omdat met de WAMCA de mogelijkheid tot het vorderen van collectieve schadevergoeding is ingevoerd, werp ik ook een blik op de eerste uitspraken die op dit terrein in het register zijn terug te vinden. De uitspraken die deze zeventien dossiers inzake zestien collectieve schadevergoedingsgeschillen bevatten, zijn met name rolbeslissingen. Deze rolbeslissingen zien als gezegd op het verzoek tot verlenging van de drie maanden-termijn nadat een eerste dagvaarding aangaande een massaschadevooral is aangetekend in het register,⁷² maar ook op de voorgestelde procesorde en andere logistieke kwesties. In de collectieve schadevergoedingsacties die relatief kort na invoering van de WAMCA aanhangig zijn gemaakt, zijn de eerste (tussen)vonnissen gewezen waarin ten aanzien van cruciale geschilpunten knopen zijn doorgesneden. Deze geschilpunten betreffen rechtsmacht kwesties, de vraag naar het toepasselijke recht en de ontvankelijkheid van de belangenorganisatie. Zo is in de zaken jegens Tiktok en Fiat internationale rechtsmacht van de rechtbank aange-

42. Interessant is het vonnis in zaak 54 waarin is beslist dat enkel de partij die om verlenging van de termijn vraagt, later alsnog een dagvaarding mag aanbrengen. Bij het wettelijk systeem past niet dat een ten tijde van de beslissing nog niet in de procedure bekende (of niet bestaande) belangenorganisatie zou mogen dagvaarden binnen de ten behoeve van een andere belangenorganisatie op de voet van artikel 1018d lid 2 Rv verlengde termijn, zie Rb.

Amsterdam 22 juni 2022, ECLI:NL:RBAMS:2022:3586, r.o. 6.7.

43. Zaak 24 en 37.

44. Zaak 32, 36, 39, 40 en 54.

45. Art. 1018e Rv.

46. Zaak 36, 40 en 54.

47. Stichting Diesel Emissions Justice, Stichting Car Claim en Stichting Emission Claim.

Stichting Diesel Emissions Justice heeft ook in zaak 52 en 57 een dagvaarding uitgebracht.

48. Stichting Massaschade en Consument in zaak 37 en 39.

49. De appeldagvaardingen zijn uitgebracht in zaak (20 en 53) en zaak 52.

50. Zaak 2.

51. Zaak 13 en 19.

52. Zaak 1, 2, 10, 12 en 13.

53. Zaak 1 en 10.

54. Zaak 2, 12 en 13.

55. Bijvoorbeeld een verklaring voor recht dat er onrechtmatig gehandeld is, de handelswijze van de gedaagde een oneerlijke handelspraktijk oplevert, de betrokken consumenten bevoegd zijn de overeenkomst te vernietigen etc.

56. In zaak 10 trekt de stichting met enkele

zorgverzekeraars op.

57. Zaak 13.

58. In zaak 40c vermeldt de dagvaarding niets over samenwerking met een financier. Omdat in later door dezelfde stichting uitgebrachte dagvaardingen tegen andere gedaagden wel over externe financiering wordt gesproken en een financier bij naam wordt genoemd, wordt ervan uitgegaan dat dit in zaak 40c niet anders zal zijn.

59. In zaak 13 lijkt het te gaan om natuurlijke personen (of daarmee vergelijkbare entiteiten).

60. In zaak 36c, 39a en 54c.

61. In zaak (20 en 53) wordt logischerwijs dezelfde financier teruggezien.

62. Zaak 36 en 40a hebben dezelfde financier (Emission Claim Trust BV), hetzelfde geldt voor zaak 36b en 40b (Fortress) en 52,

54a en 57 (Consumer Justice Network BV).

63. In zaak 1 en 10 is de financier

Redbreast Associates N.V.

64. In zaak 12 en 32c is de financier Tipan Van LF Ltd., die gelieerd is aan Fortress.

65. Zaak 13.

66. Zaak 32a, 36a, 36b, 39a, 39c, 40a, 40b, 54b, 54c en 57.

67. Zaak 36c, 40c en 52.

68. Zaak 1, 2, 10, 12a, 12b, 19, 24a, 24b, 37a, 37b, 39b, (20 en 53), 21b, 21c, 54a en 57.

69. Zaak 12b.

70. Zaak 46a-57.

71. Principe III Externe financiering, Claimcode.

72. Art. 1018d, lid 1 en 2 Rv.

In de collectieve schadevergoedingsacties die relatief kort na invoering van de WAMCA aanhangig zijn gemaakt, zijn de eerste (tussen)vonnissen gewezen waarin ten aanzien van cruciale geschilpunten knopen zijn doorgehakt

nomen,⁷³ waar in de dieselemissiezaken tegen Volkswagen en Mercedes is beslist dat de rechtbank geen rechtsmacht heeft voor zover het gaat om vorderingen van niet-Nederlandse kopers jegens enkele gedaagden.⁷⁴ Ook is in drie dieselemissiezaken bepaald dat niet de regels van de WAMCA maar die van artikel 3:305a oud BW van toepassing zijn.⁷⁵ Ten slotte is in de zaak tegen Oracle c.s. Stichting The Privacy Collective niet-ontvankelijk verklaard, omdat de representativiteit onvoldoende is onderbouwd.⁷⁶

4.3. Collectieve acties die niet gericht zijn op schadevergoeding

Niet-schadevergoedingsacties: schending van het IE-recht Eerder vermeldde ik dat er 54 zaken die niet-schadevergoedingsacties betreffen in het register staan.⁷⁷ Dit gaat om vijftig daadwerkelijke collectieve actiegeschillen die niet gericht zijn op schadevergoeding.⁷⁸ Het grootste cluster binnen deze niet-schadevergoedingsacties wordt gevormd door zaken die over het Intellectueel Eigendomsrecht (IE-recht) gaan. In het register zijn negen lopende en drie afgedane niet-schadevergoedingsdossiers betreffende het IE-recht opgenomen die zien op elf collectieve actiegeschillen.⁷⁹ Dat betreft een percentage van 22% (elf van vijftig collectieve actiegeschillen). Eén lopende zaak betreft een procedure in kort geding.⁸⁰ Ongeveer de helft van de procedures is gericht tegen anonieme gedaagden die IPTV-pakketten hebben verkocht die middels een hyperlink toegang gaven tot illegale kopieën van beschermde films, series, en dergelijke.⁸¹ Ook het aanpakken van het illegaal beschikbaar stellen van beschermde (fysieke of digitale) werken op platforms en in e-mailgroepen is veelvuldig inzet van het geding.⁸²

Twee zaken zijn aanhangig gemaakt door Stichting Namaakbestrijding React,⁸³ in de andere tien zaken treedt Stichting BREIN als belangenorganisatie op.⁸⁴ Binnen het rechtsgebied van het IE-recht kunnen deze belangenorganisaties worden gezien als 'repeat players'. De eerste (tussen)vonnissen in het register leren dat Stichting BREIN de ontvankelijkheidstoets doorstaat.⁸⁵ In de zaken wordt steeds het bedrijfsleven gedagvaard. Eén keer zijn gedaagden vennootschappen naar buitenlands recht;⁸⁶ verder hebben de zaken een nationaal karakter omdat de inbreuken in Nederland plaatsvinden en daarmee de Nederlandse afzetmarkt van bedrijven geschaad wordt. De stichtingen vorderen in deze procedures diverse maatregelen (verklaringen voor recht, bevelen en verboden) ter handhaving van rechten van intellectuele eigendom. Van externe commerciële procesfinanciers wordt geen melding gemaakt in de dagvaardingen. Belangenorganisaties Namaakbestrijding React en BREIN kennen aangesloten die bestaan uit (inter)nationale houders van bekende merken op het gebied van

consumentengoederen respectievelijk kunstenaars, producenten, omroepen, uitgevers en distributeurs. Het is aanneemelijk dat deze aangesloten partijen een geldelijke bijdrage leveren aan de belangenorganisaties, waardoor deze de kosten verbonden aan het voeren van juridische procedures uit eigen middelen kunnen voldoen.

Niet-schadevergoedingsacties: schending van grondrechten en mensenrechten

Het op een na grootste cluster binnen de vijftig niet-schadevergoedingsgeschillen betreft schendingen van grondrechten en mensenrechten. Twaalf dossiers in het register zien op zaken aangaande grondrechten en mensenrechten: negen zaken lopen nog, drie zaken zijn afgedaan. Deze dossiers gaan over negen collectieve actiegeschillen op dit terrein (negen van de vijftig geschillen is 18%).⁸⁷ In vier zaken is een appeldagvaarding uitgebracht.⁸⁸ Twee zaken betreffen een procedure in kort geding.⁸⁹ Er wordt over heel diverse onderwerpen geprocedeerd: van het vergoeden van anti-conceptie aan vrouwen en het recht van kinderen op drinkwater tot aan etnisch profileren door de Koninklijke Marechaussee.

In iedere collectieve actie treden veelal andere belangenorganisaties op: van 'repeat players' op dit terrein is nauwelijks sprake.⁹⁰ Duidelijk is dat deze belangenorganisaties vaak zijn opgericht voor het doel dat ze middels de collectieve actie beogen te bereiken: de naamgeving van de belangenorganisaties duidt daarop. Ook valt op dat op dit rechtsgebied niet één belangenorganisatie de collectieve vordering aanhangig maakt, maar belangenorganisaties hierin vaak samen optrekken. In vier zaken maakt één enkele belangenorganisatie de collectieve vordering aanhangig,⁹¹ in de andere zaken zien we twee,⁹² drie,⁹³ vier,⁹⁴ vijf⁹⁵ of zelfs zeven⁹⁶ belangenorganisaties tezamen een collectieve vordering aanhangig maken. De ontvankelijkheidsvereisten kunnen voor deze belangenorganisaties nog wel eens een struikelblok zijn, zo leren de eerste (tussen)vonnissen.⁹⁷ De (centrale) overheid is in acht van de negen collectieve actiegeschillen de gedaagde partij, al is dat niet geheel verrassend gelet op het rechtsgebied waarop geprocedeerd wordt. Twee keer worden naast de Nederlandse Staat ook een (of meer) andere publiekrechtelijke entiteit(en) gedagvaard,⁹⁸ één keer wordt de gemeente Den Haag gedagvaard⁹⁹ en slechts één keer zijn de gedaagden privaatrechtelijke rechtspersonen.¹⁰⁰ Deze laatste zaak is de enige op dit rechtsgebied met een internationale dimensie. De belangenorganisaties vorderen in de collectieve acties verklaringen voor recht, soms gecombineerd met bevelen, geboden en verboden.

Uit de dagvaardingen blijkt niet dat aan deze zaken externe commerciële procesfinanciers zijn verbonden. Eén belangenorganisatie geeft aan subsidie te ontvangen van

een Nederlands ministerie.¹⁰¹ niet ondenkbaar is dat dit voor meerdere belangenorganisaties geldt. Twee keer wordt in de dagvaarding vermeld dat de procedures met giften van donateurs worden bekostigd.¹⁰² Het is waarschijnlijk dat meerdere zaken middels giften van aangesloten donateurs of contributies van leden betaald worden. Het feit dat de belangenorganisaties op deze manier aan financiële middelen moeten komen, kan ook verklaren waarom belangenorganisaties op dit rechtsgebied samen optrekken bij het aanhangig maken van een collectieve vordering: wellicht zijn ze hiertoe genoodzaakt om het financiële plaatje rond te krijgen.

Niet-schadevergoedingsacties: schending van het arbeidsrecht

Van de vijftig collectieve niet-schadevergoedingsgeschillen in het register betreffen er zeven het arbeidsrecht (14%), één zaak is afgedaan.¹⁰³ Opvallend is het relatief grote aantal kortgedingprocedures binnen dit rechtsgebied: vier van de zeven zaken betreffen een procedure in kort geding.¹⁰⁴ De onderwerpen waarop deze procedures zien, zijn heel divers en lopen uiteen van werktijden tot aan medezeggenschapsrechten en ontslagvergoedingen.

De belangenorganisaties die de acties aanhangig hebben gemaakt zijn allemaal vakbonden van werknemers. Vijf zaken zijn aangespannen door vakbond FNV,¹⁰⁵ waarvan twee samen met vakbond CNV¹⁰⁶ en één samen met

een vakbond in de treinsector,¹⁰⁷ één zaak is aangespannen door vakbond CNV¹⁰⁸ en één zaak door een vakbond in de maritieme sector.¹⁰⁹ De FNV en CNV kunnen binnen dit rechtsgebied dus gezien worden als 'repeat players'. De eerste (tussen)vonnissen laten zien dat ze de ontvankelijkheidstoets doorstaan.¹¹⁰ De gedaagde partijen zijn alle bedrijven: Nederlandse vennootschappen die als werkgever op de Nederlandse arbeidsmarkt optreden. De zaken hebben allemaal een nationaal karakter, want draaien om uitleg van Nederlandse arbeidsrechtelijke wetgeving en zien op werknemers op de Nederlandse arbeidsmarkt. De belangenorganisaties vorderen in deze collectieve acties verklaringen voor recht, bevelen, geboden en verboden, soms onder oplegging van een dwangsom en één keer in combinatie met schadevergoeding.¹¹¹ In de dagvaardingen wordt geen melding gemaakt van commerciële procesfinanciers. De vakbonden van werknemers zijn als verenigingen georganiseerd hetgeen betekent dat aangesloten leden contributie betalen. Waarschijnlijk zullen deze belangenorganisaties de kosten verbonden aan het voeren van juridische procedures uit eigen middelen, onder meer gevoed door deze contributies, betalen.

Niet-schadevergoedingsacties: schending van het verbintenissenrecht

Zeven van de vijftig collectieve niet-schadevergoedingsgeschillen zien op het algemene verbintenissenrecht (14%).¹¹²

73. Rb. Amsterdam 9 november 2022, ECLI:NL:RBAMS:2022:6488 (zaak 39) en Rb. Amsterdam 30 maart 2022, ECLI:NL:RBAMS:2022:1542 (zaak 52).
74. Rb. Amsterdam 30 maart 2022, ECLI:NL:RBAMS:2022:1541 (zaak 57) en Rb. Amsterdam 22 juni 2022, ECLI:NL:RBAMS:2022:3586 (zaak 54). Zie ook een bevoegdheidsincident waarin geen internationale rechtsmacht is aangenomen, Rb. Den Haag 21 juni 2023, ECLI:NL:RBDHA:2023:8562 (zaak 37). Vgl. Rb. Amsterdam 16 augustus 2023, ECLI:NL:RBAMS:2023:5252 (zaak 36a, gewezen na het meetmoment).
75. Rb. Amsterdam 30 maart 2022, ECLI:NL:RBAMS:2022:1541 (zaak 57); Rb. Amsterdam 30 maart 2022, ECLI:NL:RBAMS:2022:1542 (zaak 52) en Rb. Amsterdam 22 juni 2022, ECLI:NL:RBAMS:2022:3586 (zaak 54). Vgl. ook Rb. Amsterdam 16 augustus 2023, ECLI:NL:RBAMS:2023:5252 (zaak 36a, gewezen na het meetmoment).
76. Rb. Amsterdam 29 december 2021, ECLI:NL:RBAMS:2021:7647, zie m.n. r.o. 5.11-5.13 (zaak 53). Ook in zaak 24 zijn twee belangenorganisaties niet-ontvankelijk verklaard, zie Rb. Den Haag 20 september 2023, ECLI:NL:RBDHA:2023:14036 (gewezen na het meetmoment). Stichting Nuon-Claim is recent wel ontvankelijk verklaard en als exclusieve belangenbehartiger aange-

wezen, zie Rb. Amsterdam 25 oktober 2023 (zaak 19, geen ECLI-nummer vermeld, gewezen na het meetmoment).
77. Dit betreft zaken 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 14, 15, 16, 17, 18, 21, 22, 23, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 33, 34, 35, 38, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 55, 56 en 58 en afgedane vorderingen 1 t/m 13.
78. Vanwege ingestelde hoger beroepen en beroepsfouten zijn er soms dubbelleningen, zie paragraaf 4.1.
79. Zaak 22, 26, 42, 44, 45, 47, 50, 51 en 55, afgedane zaken 2, 7 en 10. Omdat afgedane zaak 10 opnieuw is aangebracht als zaak 51, wordt deze zaak maar één keer geteld: (zaak 51 en afgedane zaak 10).
80. Zaak 44.
81. Zaak 26, 42, 47, 50 en afgedane zaak 2.
82. Zaak 22, 44, 45, (51 en afgedane zaak 10) en 55.
83. Zaak 22 en 44.
84. Zaak 26, 42, 45, 47, 50, (51 en afgedane zaak 10), 55 en afgedane zaak 2 en 7. Eén keer trekt Stichting Brein op met twee andere rechtspersonen (zaak 42).
85. Rb. Midden-Nederland 2 juni 2021, ECLI:N:RBMNE:2021:2142 (zaak 51); Rb. Den Haag 10 augustus 2022, ECLI:NL:RBDHA:2022:8059 (afgedane zaak 2); Rb. Midden-Nederland 28 december 2022, ECLI:NL:RBMNE:2022:5565 (zaak 26).
86. Zaak 22.
87. Zaken 4, 9, 11, 16, 23, 25, 31, 41, 56

en afgedane zaak 6, 12, 13. Omdat zaak 4 het hoger beroep van afgedane zaak 6 betreft, zaak 25 het hoger beroep van afgedane zaak 13 en zaak 31 het hoger beroep van zaak 23, worden deze als volgt weergegeven: 4 en (afgedane zaak 6); 25 (en afgedane zaak 13); 31 (en afgedane zaak 23).
88. Zaak 4 (en afgedane zaak 6), 25 (en afgedane zaak 13), 31 (en 23) en 56. Waarom de ene eerste aanlegzaak waarin hoger beroep is ingesteld onder afgedane vorderingen is opgenomen en de andere niet, maakt het register niet duidelijk.
89. Zaak 16 en 31.
90. Alleen het Nederlands Juristen Comité voor de Mensenrechten treedt in meerdere zaken op: zaak 23, 31, 56 en afgedane zaak 12.
91. Zaak 16, zaak 4 (en afgedane zaak 6), 9 en 11.
92. Zaak 41 en 56.
93. Zaak 23 en 31.
94. Afgedane zaak 12.
95. Zaak 25.
96. Afgedane zaak 13.
97. Wel ontvankelijk verklaard zijn de belangenorganisaties in zaak 4 (en afgedane zaak 6): Rb. Den Haag 22 juni 2022, ECLI:NL:RBDHA:2022:8056; in zaak 56: Rb. Den Haag 26 januari 2022, ECLI:NL:RBDHA:2022:535 en in afgedane zaak 13: Rb. Den Haag 2 juni 2021 (geen ECLI-nummer vermeld). Ontvankelijkheids-

problemen waren er voor de belangenorganisaties in zaak (23 en 31): Rb. Den Haag 23 november 2021, ECLI:NL:RBDHA:2021:12810, in zaak 41: Rb. Den Haag 8 maart 2023, ECLI:NL:RBDHA:2023:2657, in afgedane zaak 12: Rb. Den Haag 19 mei 2021, ECLI:NL:RBDHA:2021:10283.
98. Zaak 41 (de Koning) en 56 (andere publiekrechtelijke rechtspersonen).
99. Zaak 11.
100. Zaak 16.
101. Stichting Vredesbeweging Pax Nederland, zaak 23 en 31.
102. Zaak 25 en 41.
103. Zaak 17, 27, 28, 30, 38, 48 en afgedane zaak 3).
104. Zaak 28, 30, 38 en afgedane zaak 3.
105. Zaak 17, 27, 38, 48 en afgedane zaak 3.
106. Zaak 27 en 48.
107. Afgedane zaak 3.
108. Zaak 28.
109. Zaak 30.
110. Rb. Oost-Brabant 18 mei 2022, ECLI:NL:RBOBR:2022:1995 (zaak 27) en Rb. Amsterdam 13 juli 2022, ECLI:NL:RBAMS:2022:4035 (zaak 48).
111. Zaak 48.
112. Zaak 3, 5, 14, 15, 34, 35 en afgedane zaak 1.

Zes zaken lopen nog, één zaak is afgedaan. Drie zaken hebben betrekking op het contractenrecht,¹¹³ drie zaken zien op onrechtmatig handelen¹¹⁴ en één zaak ziet op een andere verbintenisrechtelijke kwestie.¹¹⁵ De onderwerpen waarover geprocedeerd wordt zijn divers: van een beperking op het aantal te verwekken donorkinderen en geluidsoverlast van Schiphol tot aan de kwalificatie van dealerovereenkomsten.

De belangenorganisaties die de zaken hebben aangebracht zijn eveneens divers van aard: stichtingen met een ideëel doel, een stichting die de belangen van een groep huurders behartigt, een vereniging van huurders en een dealervereniging gelieerd aan Franse automerken.¹¹⁶ Ook het type gedaagden loopt uiteen: van een natuurlijke persoon, overheid en woningcorporatie tot (grote) commerciële bedrijven. Alle zaken spelen in een Nederlandse context. De ingestelde vorderingen zijn veelal verklaringen voor recht, twee keer aangevuld met geboden en een verbod,¹¹⁷ één keer wordt enkel een gebod/verbod gevorderd.¹¹⁸ Ook hier wordt in geen van de uitgebrachte dagvaardingen melding gemaakt van externe commerciële procesfinanciers. Het is waarschijnlijk dat de belangenorganisaties de aanhangig gemaakte procedure uit eigen middelen bekostigen, gevoed door donaties of contributiebetalingen van leden. In één zaak wordt melding gemaakt van het feit dat 3000 personen zich als medestander c.q. donateur hebben aangemeld.¹¹⁹ In een andere zaak wordt gesproken over een door de Raad voor de Rechtsbijstand verleende toevoeging.¹²⁰

Niet-schadevergoedingsacties betreffende privacy-schendingen

Naast de drie eerder besproken collectieve schadevergoedingsvorderingen die privacy-schendingen betreffen, zijn er ook zes niet-schadevergoedingsacties die zien op privacy-schendingen (zes van de vijftig collectieve niet-schadevergoedingsgeschillen, 12%).¹²¹ Van het totaal aantal van 66 collectieve actiegeschillen die het register bevat, zijn er in totaal dus negen privacyrechtelijk van aard (14%). Van deze zes niet-schadevergoedingsacties die zien op het privacyrecht lopen er nog drie; de drie andere vorderingen staan als afgedane vorderingen geregistreerd. Vier van de zes acties zijn in kort geding aanhangig gemaakt.¹²² Drie zaken zijn gericht tegen de overheid en betreffen privacy-gevoelige gegevens in databestanden die de overheid beheert,¹²³ de gedaagden in de andere drie zaken zijn natuurlijke of rechtspersonen die een website exploiteren waarop zij beeldmateriaal of andere persoonsgegevens publiekelijk maken zonder toestemming van de betrokkenen.¹²⁴ Bijna alle zaken kennen een zuiver nationale context, in één zaak wordt een rechtspersoon naar Cypriotisch recht gedagvaard.¹²⁵

We zien dat dezelfde belangenorganisaties in de zaken optreden: de procedures tegen de Staat worden gevoerd door Stichting Privacy First; de procedures tegen beheerders achter privacy schendende websites worden gevoerd door Stichting Stop Online Shaming en/of Stichting Expertisebureau Online Kindermisbruik. Deze belangenorganisaties lopen niet tegen ontvankelijkheidsproblemen aan, zo blijkt uit de eerste (tussen)vonnissen.¹²⁶ Deze drie organisaties zijn andere belangenorganisaties dan de organisaties die tegen privacy-schendingen opkwamen in

Corona laat ook in het register zijn sporen na

het kader van de eerder besproken collectieve schadevergoedingsvorderingen. De door de belangenorganisaties ingestelde vorderingen betreffen met name geboden en verboden, soms onder oplegging van een dwangsom. In één zaak worden ook verklaringen voor recht van onrechtmatig handelen en het verschuldigd zijn van schadevergoeding gevorderd.¹²⁷ In geen van de uitgebrachte dagvaardingen wordt melding gemaakt van externe commerciële procesfinanciers. Het is waarschijnlijk dat de belangenorganisaties de aanhangig gemaakte procedure uit eigen middelen, gevoed door donaties van aangeslotenen, bekostigen.

Corona gerelateerde niet-schadevergoedingsacties

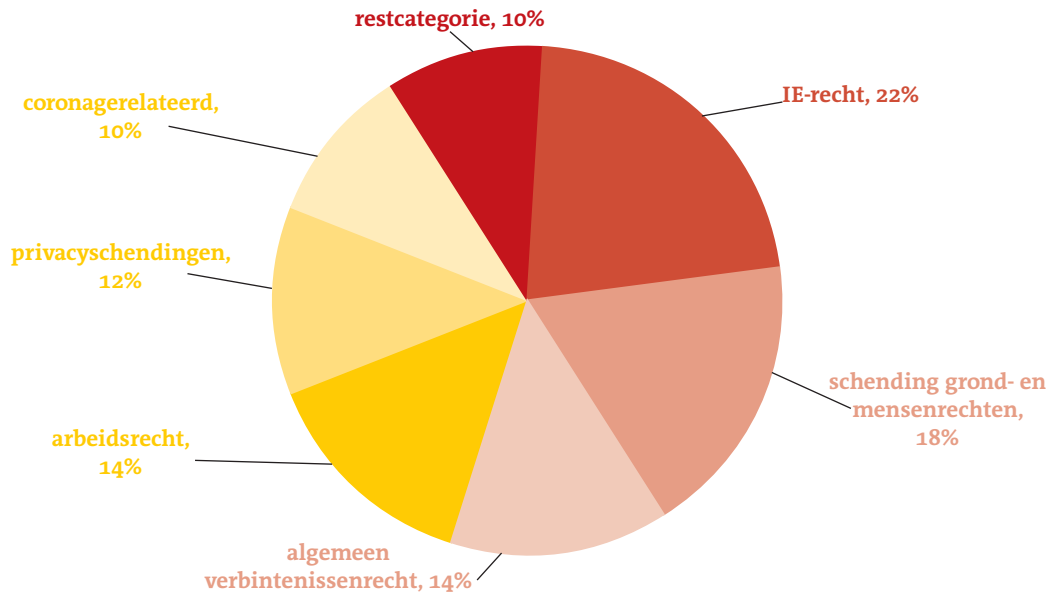
Corona laat ook in het register zijn sporen na. Van de vijftig collectieve niet-schadevergoedingsgeschillen betreffen er vijf coronagerelateerde kwesties (10%).¹²⁸ Van de vijf zaken zijn er drie in kort geding aanhangig gemaakt, twee daarvan zijn geregistreerd als afgedaan.¹²⁹ Alle zaken zijn gericht tegen de overheid, in één zaak worden naast de overheid enkele leden van de Gezondheidsraad gedagvaard.¹³⁰ In drie zaken wordt opgekomen tegen de overheidsmaatregelen om de verspreiding van het coronavirus tegen te gaan: de gedwongen sluiting van de horeca, fitnessclubs en detailhandel staan in deze zaken centraal.¹³¹ De andere twee zaken gaan over vaccinatie(schade) en de mondkapjesplicht.¹³²

In de drie zaken waarin wordt opgekomen tegen de sluiting van bepaalde branches ten gevolge van het coronabeleid zijn het brancheorganisaties (waarbij deze in één zaak tevens als lasthebber voor enkele horecaexploitanten optreedt)¹³³ die de collectieve actie aanhangig hebben gemaakt; in de andere twee zaken zijn het steeds een stichting en vereniging die samen optrekken voor het doel dat ze middels de collectieve actie beogen te bereiken.¹³⁴ De naamgeving van de belangenorganisaties in deze twee zaken is ook op het beoogde doel gericht. In drie zaken worden de belangenorganisaties niet-ontvankelijk verklaard.¹³⁵ Omdat de vijf zaken steeds over het Nederlandse coronabeleid van de Nederlandse Staat gaan, hebben de zaken een nationaal karakter. In de drie door de brancheorganisaties aanhangig gemaakte gedingen wordt in ieder geval een gebod geëist om bepaalde coronamaatregelen buiten werking te stellen,¹³⁶ ook worden verklaringen voor recht van onrechtmatig handelen en nadeelcompensatie geëist.¹³⁷ In geen van de uitgebrachte dagvaardingen wordt melding gemaakt van externe commerciële procesfinanciers. Het is waarschijnlijk dat de belangenorganisaties de aanhangig gemaakte procedure uit eigen middelen bekostigen.¹³⁸

Restcategorie

Dan resteren er vijf zaken die diverse onderwerpen betreffen,¹³⁹ hetgeen leidt tot een restcategorie van vijf zaken op vijftig collectieve niet-schadevergoedingsgeschillen (10%). Het zijn alle nog lopende zaken waarvan er twee in kort

COLLECTIEVE SCHADEVERGOEDINGSACTIES

geding aanhangig zijn gemaakt.¹⁴⁰ In één zaak is een appeldagvaarding uitgebracht.¹⁴¹ De zaken betreffen het voedselveiligheidsrecht, het luchtvaartrecht, het mededingingsrecht en het faillissementsrecht. Als deze twee mededingingsrechtelijke collectieve niet-schadevergoedingsacties worden opgeteld bij de eerdere twee mededingingsrechtelijke collectieve schadevergoedingsacties, zien er vier zaken van de in totaal 66 collectieve actieschillen die het register bevat, op het mededingingsrecht (6%).

Omdat het een restcategorie betreft, zijn er weinig algemene, zinvolle bevindingen op te tekenen. Zo zijn in drie zaken de betrokken belangenorganisaties stichtingen,¹⁴² in twee andere zaken betreft het verenigingen,¹⁴³ wordt er drie keer de Nederlandse overheid of een aan de overheid gelieerd orgaan gedagvaard¹⁴⁴ en is de gedaagde in twee zaken een buitenlandse rechtspersoon. Deze twee zaken hebben daarmee een internationale dimensie;¹⁴⁵ hetzelfde geldt voor de zaak die het luchtvaartrecht betreft.¹⁴⁶ In drie zaken wordt een verklaring voor recht gevorderd¹⁴⁷ en in twee zaken ge- en verboden.¹⁴⁸ In vier zaken wordt er niets vermeld over aangetrokken externe commerciële procesfinanciers; in één zaak vermeldt de

belangenorganisatie dat ze een stichting is die werkt op basis van fondsen, (project)subsidies en donaties.¹⁴⁹

5. Wat weten we nu meer?

5.1. Het algemene beeld rondom de inzet en het gebruik van collectieve vorderingen

Wanneer de bevindingen bij elkaar worden gebracht, tekent het volgende beeld zich op. Er zijn gedurende de eerste 3,5 jaar 71 zaken aangebracht in het register die 66

Collectieve schadevergoedingacties nemen ongeveer een kwart van het register in beslag, het overige driekwart gaat over collectieve niet-schadevergoedingsacties

¹¹³. Zaak 5, 34 en 35.

¹¹⁴. Zaak 3, 14 en 15.

¹¹⁵. Afgedane zaak 1.

¹¹⁶. Stichting Fossilvrij (zaak 15) is ontvankelijk verklaard, Rb. Amsterdam 7 juni 2023, ECLI:NL:RBAMS:2023:3499.

¹¹⁷. Zaak 14 en 15.

¹¹⁸. Zaak 3.

¹¹⁹. Zaak 14.

¹²⁰. Zaak 5.

¹²¹. Zaak 6, 8, 46, afgedane zaak 4, 9 en 11.

¹²². Zaak 6, 46, afgedane zaak 4 en 9.

¹²³. Zaak 8, 46 en afgedane zaak 4.

¹²⁴. Zaak 6 en afgedane zaak 9 en 11.

¹²⁵. Zaak 6.

¹²⁶. Rb. Den Haag 1 december 2021, ECLI:NL:RBDHA:2021:13165 (afgedane zaak 4); Rb. Midden-Nederland 8 januari 2021, ECLI:NL:RBMNE:2021:23 (afgedane zaak 9) en Rb. Amsterdam 28 oktober 2020, ECLI:NL:HR:RBAMS:2020:5271 (afgedane zaak 11).

¹²⁷. Afgedane zaak 11.

¹²⁸. Zaak 21, 33, 43 en afgedane zaak 5 en 8.

¹²⁹. Zaak 43 en afgedane zaak 5 en 8.

¹³⁰. Zaak 21.

¹³¹. Zaak 43 en afgedane zaak 5 en 8.

¹³². Zaak 21 en 33.

¹³³. Zaak 43.

¹³⁴. Zaak 21 (Stichting Viruswaarheid.nl en Nederlandse Vereniging Kritisch Prikken) en 33 (Nationaal Comité tegen Verplichte Mondkapjes en Algemene Nederlandse Burgerbelangen Vereniging).

¹³⁵. Rb. Den Haag 19 april 2023, ECLI:NL:RBDHA:2023:5205 (zaak 21); Rb. Den Haag 26 oktober 2022, ECLI:NL:RBDHA:2022:11258 (zaak 33) en Rb. Den Haag 6 april 2022,

ECLI:NL:RBDHA:2022:3182 (zaak 43).

¹³⁶. Zaak 43 en afgedane zaak 5 en 8.

¹³⁷. Zaak 21, 33 en 43.

¹³⁸. Voor zaak 21 en 33 geldt dat de belangenorganisaties websites hebben waar

om donaties wordt gevraagd.

¹³⁹. Zaak 7, 18, 29, 49 en 58.

¹⁴⁰. Zaak 18 en 29.

¹⁴¹. Zaak 49.

¹⁴². Zaak 7, 18 en 58.

¹⁴³. Zaak 29 en 49. In zaak 49 is de belangenorganisatie ontvankelijk, Rb. Den Haag 9 februari 2022, ECLI:NL:RBDHA:2022:1747.

¹⁴⁴. Zaak 18, 29 en 49.

¹⁴⁵. Zaak 7 en 58.

¹⁴⁶. Zaak 29.

¹⁴⁷. Zaak 7, 49 en 58.

¹⁴⁸. Zaak 18 en 29.

¹⁴⁹. Zaak 7.

In de privacyrechtelijke niet-schadevergoedingsacties opereren steeds dezelfde drie belangenorganisaties ten aanzien waarvan de eerste uitspraken in het register leren dat zij voldoen aan de ontvankelijkheidsvereisten

daadwerkelijke collectieve actie-geschillen betreffen. Zeventien zaken zien op de collectieve schadevergoedingsactie waaraan zestien daadwerkelijke geschillen ten grondslag liggen; 54 zaken zien op collectieve niet-schadevergoedingsacties en betreffen vijftig geschillen. Dit betekent dat collectieve schadevergoedingsacties ongeveer een kwart van het register in beslag nemen, het overige driekwart gaat over collectieve niet-schadevergoedingsacties. In totaal zijn dertien collectieve vorderingen afgedaan, steeds betreft het niet-schadevergoedingsacties. Dit betekent dat de meeste zaken, in ieder geval alle collectieve schadevergoedingsacties, nog lopen.

De huidige analyse ziet op per 1 januari 2020 (het moment van inwerkingtreding van de WAMCA) *aanhangig gemaakte acties*. Dat betekent dat de analyse van het register geen compleet beeld oplevert van het aantal in collectieve acties *gedane uitspraken* over de periode 1 januari 2020-1 juli 2023. Daarmee kan het onderzoek niet direct afgezet worden tegen de bevindingen van Tillema.¹⁵⁰ Er kunnen immers voor 1 januari 2020 collectieve acties aanhangig zijn gemaakt waarin in de onderzochte periode uitspraak is gedaan, maar deze uitspraak is dan niet in het register terug te vinden. Ook is het beeld vertroebeld, omdat in een deel van de procedures nog een discussie loopt over de vraag of deze onder het oude, dan wel onder het nieuwe (met de WAMCA ingevoerde) collectieveactierecht vallen. Het aantal van dertien afgedane collectieve vorderingen voor zaken die in het register zijn opgenomen over een periode van 3,5 jaar¹⁵¹ is in ieder geval niet schrikbarend hoog. Dit gegeven lijkt – afgezet tegen het aantal van ongeveer 25 uitspraken per jaar uit het onderzoek van Tillema – niet meteen op een enorme toename in het aantal uitspraken in collectieve acties bij rechtbanken te wijzen. Het is te vroeg om (enkel op basis van het register) een gefundeerde uitspraak te kunnen doen over de vraag of de invoering van de WAMCA tot een kentering leidt in het aantal (uitspraken in) collectieve acties.

5.2. Bevindingen omtrent de inzet en het gebruik van collectieve (niet-) schadevergoedingsacties

Ongeveer driekwart van de zaken en onderliggende geschillen betreft collectieve acties die niet het vorderen van schadevergoeding tot doel hebben. Het grootste cluster niet-schadevergoedingsacties ziet op schendingen van het Intellectuele Eigendomsrecht (22%). Ook op het terrein van het arbeidsrecht worden veel niet-schadevergoedingsacties aanhangig gemaakt (14%). Binnen beide clusters wordt nagenoeg steeds het Nederlandse bedrijfsleven gedagvaard; op het terrein van het arbeidsrecht veelal in kort geding. Het op een na grootste cluster niet-schadevergoedingsacties betreft de schendingen van grond- en mensenrechten (18%). Hier is de Nederlandse overheid

nagenoeg steeds de gedaagde partij. Het cluster dat qua omvang samen met de arbeidsrechtelijke collectieve acties op de derde plaats staat, is het cluster dat de collectieve acties van verbintenissenrechtelijke aard betreft (14%). Dit cluster geeft een divers beeld wat betreft onderwerpen waarover geprocedeerd wordt en typen gedaagde partijen, al spelen ze in een nationale context. Ten slotte zijn er nog drie kleinere clusters te onderscheiden: privacyrechtelijke collectieve acties (12%) coronagerelateerde collectieve acties (10%) en een restcategorie (10%). De coronagerelateerde zaken, steeds tegen de Nederlandse overheid gevoerd, betreffen vaak kortgedingprocedures; in de privacyrechtelijke zaken wordt geacteerd tegen de Nederlandse overheid of (vooral Nederlandse) (rechts)personen die een website exploiteren.

Zowel op het terrein van het IE-recht als op het terrein van het arbeidsrecht zien we enkele bestendige, meer traditionele belangenorganisaties opereren, die als ‘repeat player’ op hun rechtsgebied gezien kunnen worden en – blijkt uit de eerste uitspraken in het register¹⁵² – de toets der ontvankelijkheid doorstaan. Zij lijken de procedures te bekostigen uit eigen middelen. Ook in de privacyrechtelijke niet-schadevergoedingsacties opereren steeds dezelfde drie belangenorganisaties ten aanzien waarvan de eerste uitspraken in het register leren dat zij voldoen aan de ontvankelijkheidsvereisten.¹⁵³ Waarschijnlijk bekostigen deze organisaties de procedure eveneens uit eigen middelen, gevoed door donaties van aangeslotenen. Het beeld in de clusters schendingen van grond- en mensenrechten en de coronagerelateerde acties is grilliger: hier bewegen veel en vaak ad hoc opgerichte stichtingen. De ontvankelijkheidsvereisten blijken geregeld een struikelblok.¹⁵⁴ Ten aanzien van de grond- en mensenrechtenschendingen maken de vele belangenorganisaties vaak samen een collectieve procedure aanhangig, hetgeen wellicht nodig is om een collectieve procedure financieel van de grond te krijgen. Eigen middelen, gevoed door contributies en donaties, zijn waarschijnlijk de financieringsbron.

Het laatste kwart van de zaken en geschillen die in het register zijn geregistreerd, wordt ingevuld door de collectieve schadevergoedingsacties. De meeste ingestelde vorderingen zien op de dieselemisiekwestie (31%), maar ook voor privacyschendingen (29%), gebrekkige medische hulpmiddelen (13%) en in geval van mededingingsrechtelijke inbreuken (13%) wordt schadevergoeding gevorderd, veelal ten behoeve van de consument (81%). De analyse maakt duidelijk dat de collectieve schadevergoedingsacties een eigen dynamiek kennen. Veelal worden internationaal opererende bedrijven (met ‘deep pockets’) voor de rechter gedaagd. De veelal ad hoc opgerichte belangenorganisaties die de zaken aanhangig maken, treden soms in meerdere zaken (binnen een kwestie) op – in die zin kun-

Opvallend is dat alle belangenorganisaties in collectieve schadevergoedingsacties samenwerken met een externe (commerciële) financier

nen zij als 'repeat players' gezien worden – en ze concurreren elkaar. In bijna de helft van de dossiers zijn immers meerdere dagvaardingen uitgebracht door verschillende belangenorganisaties jegens nagenoeg dezelfde gedaagde(n). Opvallend is dat alle belangenorganisaties in collectieve schadevergoedingsacties samenwerken met een externe (commerciële) financier. Verder valt op dat de informatie die de belangenorganisaties in de dagvaardingen geven over de geleden schade, aantallen benadeelden, gevraagde schadevergoeding, de financier en de gemaakte financieringsafspraken erg uiteenloopt. Met name in de recentere uitgebrachte dagvaardingen wordt hier meer aandacht aan besteed, hetgeen een positieve ontwikkeling is. Het eerste ontvankelijkheidsoordeel in een schadevergoedingsactie is gestrand op de representativiteitstoets.¹⁵⁰

Op basis van deze bevindingen kan worden geconcludeerd dat de grootste afnemers van het met de WAMCA ingevoerde collectieve actierecht belangenorganisaties zijn die andere vorderingen dan die tot schadevergoeding instellen. Waar in de media na de invoering van de WAMCA geluiden te horen zijn over een 'hausse aan mas-saclaims'¹⁵⁶ waarmee bedoeld wordt op een toename van collectieve schadevergoedingsclaims, valt het aantal aangebrachte collectieve schadevergoedingsacties relatief gezien mee. Van een belemmering van de toegang tot het recht zoals in de literatuur¹⁵⁷ werd gevreesd, lijkt ook niet direct sprake te zijn. In ieder geval hebben de aangescherpte ontvankelijkheidsvereisten de diverse belangenorganisaties niet weerhouden van het *instellen* van collectieve acties. Het door Tillema¹⁵⁸ gesignaleerde gemêleerde gezelschap aan belangenorganisaties is ook het beeld dat uit de analyse van het register voortvloeit. Wel moeten inmiddels externe commerciële financiers aan dit speelveld toegevoegd worden, omdat zij samenwerkingen aangaan met belangenorganisaties die collectieve schadevergoedingsacties aanhangig maken.

Hoewel de diverse belangenorganisaties niet worden weerhouden van het *instellen* van collectieve acties, volgt

uit de eerste uitspraken die in het register zijn opgenomen dat met name op het terrein van vermeende grond- en mensenrechtenschendingen en de coronagerelateerde acties de (aangescherpte) ontvankelijkheidsvereisten belangenorganisaties wel parten spelen. In zoverre zijn de door Bauw & Voet en Van Boom & Weber¹⁵⁹ geuite zorgen terecht. Het zou zomaar kunnen zijn dat ontvankelijkheidsproblemen samenhangen met financieringsproblemen, omdat de organisaties voor welke de ontvankelijkheidsvereisten een struikelblok vormen, ook de organisaties zijn die wat financiering betreft afhankelijk lijken te zijn van eigen middelen. Anderzijds is ook een belangenorganisatie die samenwerkt met een commerciële procesfinancier niet-ontvankelijk verklaard. Het is afwachten hoe dit zich verder ontwikkelt om tot een weloverwogen oordeel over de werking van de (aangescherpte) ontvankelijkheidsvereisten te komen.

6. Tot slot

Terugkomend op de oproep van Tzankova¹⁶⁰ tot het empirisch onderzoeken van de werking van het collectieve actierecht, kan gesteld worden dat deze analyse iets meer kennis brengt. We weten nu dat de afgelopen 3,5 jaar de collectieve actie vooral is aangewend ten behoeve van niet-schadevergoedingsacties, met name ten aanzien van schendingen van het IE-recht, arbeidsrecht, grond- en mensenrechten en het verbintenissenrecht, die een nationaal karakter hebben, en worden aangebracht door bestaande én ad hoc opgerichte, maar steeds zelf gefinancierde belangenorganisaties. We weten nu ook dat ook de collectieve schadevergoedingsacties hun weg naar rechter hebben gevonden, dat deze veelal een internationaal karakter hebben en dat de belangenbehartigers in deze ad hoc opgericht en commercieel gefinancierd zijn. Als we dit afzetten tegen het beperkt beschikbare onderzoek en (bij gebrek aan meer onderzoek) tegen de in de literatuur uitgesproken verwachtingen, resteert vooral de conclusie dat we nog zoveel *niet* weten. Een systematisch en overkoepelend onderzoek naar de inzet van de collectieve actie op de diverse materieelrechtelijke terreinen sinds de inwerkingtreding in 1994 tot aan de inwerkingtreding van de WAMCA in 2020 ontbreekt – afgezien van de inspanningen van Tillema.¹⁶¹ Dat maakt het lastig om de gesignaleerde ontwikkelingen goed in perspectief te plaatsen. Omdat het collectieve actierecht de komende jaren onze aandacht blijft vragen, rechtvaardigt dat anno 2023 een herhaling van de oproep van Tzankova uit 2008: meer empirisch onderzoek naar de werking van het collectieve actierecht in Nederland is gewenst! •

¹⁵⁰. Tillema 2016 en 2019.

¹⁵¹. Waarvan er één niet eens middels een vonnis is geëindigd, afgeronde zaak 1.

¹⁵². Zie voetnoot 86 en 111.

¹⁵³. Zie voetnoot 127.

¹⁵⁴. Zie voetnoot 98 en 136.

¹⁵⁵. Zie voetnoot 77.

¹⁵⁶. Zie bijvoorbeeld berichtgeving van de

NRC op 16 februari 2022.

¹⁵⁷. Bauw & Voet 2017 en Van Boom & Weber 2017.

¹⁵⁸. Tillema 2016, p. 341-343.

¹⁵⁹. Bauw & Voet 2017 en Van Boom & Weber 2017.

¹⁶⁰. Tzankova 2008.

¹⁶¹. Tillema 2016 en 2019.

Tabel – Zaken Centraal register voor collectieve vorderingen

De nummers ter aanduiding van zaken in de voetnoten verwijzen naar de volgende zaken uit het register. De zaken aangeduid met een asterix (*) zijn collectieve schadevergoedingsacties; de overige zaken zijn niet-schadevergoedingsacties.

Nog lopende collectieve vorderingen (d.d. 1 juli 2023):

1. Stichting Essure Claims c.s./Bayer AG*
2. Stichting Initiatieven Collectieve Acties Massaschade (ICAM)/Staat c.s.*
3. Stichting Donorkind c.s./gedaagde
4. Coöperatie Laatste Wil c.s./Staat
5. Vereniging recreatiepark Ursemmerhof c.s./Ursemmerhof BV
6. Stichting Expertisebureau Online Kindermisbruik/Hammy Media Ltd.
7. Stichting Farma ter Verantwoording/Abbvie Inc. c.s.
8. Stichting Privacy First/Staat
9. Vereniging Union di Konsumidó Boneiru/Staat
10. Stichting Bureau Clara Wichmann/Abbvie BV c.s.*
11. Stichting Sinti, Roma en reizigers/gemeente Den Haag
12. Stichting App Stores Claims/Alphabet Inc. c.s.*
13. Drie verenigingen/gedaagde Repsol*
14. Stichting Recht op bescherming tegen Vlieg hinder/Staat
15. Stichting ter bevordering van de fossielvrij beweging/KLM
16. Stichting Ukrainian Victims of War/Prosus c.s.
17. FNV/Mebin
18. Stichting Foodwatch Nederland/Staat
19. Stichting Nuon Claim/Vattenfall c.s.*
20. The Privacy Collective/Oracle en Salesforce*
21. Stichting Viruswaarheid c.s./Staat
22. Namaakbestrijding React/SHLC Technology Co
23. Stichting Vredesbeweging Pax Nederland c.s./Staat
- 24a. Stichting Investor Loss Compensation/Airbus SE*
- 24b. Airbus Investors Recovery Stichting/Airbus SE*
25. Stichting Clara Wichmann c.s./Staat
26. Stichting BREIN/gedaagde
27. FNV en CNV/ GXO Logistics
28. CNV/Consultants on Targeted Security Netherlands
29. International Air Transport Association/Airport Coordination Netherlands
30. Vakbond in de maritieme sector/Acta Marina Holding
31. Stichting Vredesbeweging PAX c.s./Staat
- 32a. Right to Consumer Justice/Apple*
- 32b. Stichting Consumenten Competition Claims/Apple*
- 32c. Stichting App Store Claims/Apple*
33. Nationaal Comité tegen verplichte mondkapjes c.s./Staat
34. Vereniging Groupe PSA Contractpartners Nederland/Citroen Nederland BV
35. Vereniging Groupe PSA Contractpartners Nederland/Peugeot Nederland NV
- 36a. Stichting Emission Claim/Stellantis NV, Peugeot Nederland NV c.s.*
- 36b. Stichting Carclaim/Stellantis NV, Peugeot Nederland NV c.s.*
- 36c. Stichting Diesel Emissions Justice/ Stellantis NV,

- Peugot Nederland NV c.s.*
- 37a. Stichting Massaschade en Consument/Air BNB Ireland UC*
 - 37b. Stichting Aequitas belangenbehartiging/Air BNB Ireland UC*
 38. FNV/Wibra Supermarkt BV
 - 39a. Stichting Marktinformatie/TikTok Technology Limited*
 - 39b. Stichting Take back your privacy/TikTok Technology Limited*
 - 39c. Stichting Massaschade en Consument/TikTok Technology Limited*
 - 40a. Stichting Emission Claim/Renault SA c.s.*
 - 40b. Stichting Car Claim/Renault SA c.s.*
 - 40c. Stichting Diesel Emissions Justice/Renault SA c.s.*
 41. Stichting Republikeins Genootschap e.a./Staat en Willem-Alexander van Oranje
 42. Stichting BREIN, Talpa en RTL/gedaagde
 43. Koninklijke Horeca Nederland/Staat
 44. Stichting Namaakbestrijding React/Contextlogic c.s.
 45. Stichting BREIN/gedaagde
 46. Stichting Privacy First/Staat
 47. Stichting BREIN/gedaagde
 48. FNV en CNV/Temper BV
 49. Marktonderzoekassociatie.nl/Staat
 50. Stichting BREIN/ExpatsIPTV
 51. Stichting BREIN/Yisp BV, Worldstrem BV, Serverius BV (II)
 52. Stichting Diesel Emissions Justice/Fiat Chrysler c.s.*
 53. The Privacy Collective/Oracle Nederland BV, SFDC Netherlands BV c.s.*
 - 54a. Stichting Diesel Emissions Justice/Mercedes c.s.*
 - 54b. Stichting Car Claim/Mercedes c.s.*
 - 54c. Stichting Emission Claim/Mercedes c.s.*
 55. Stichting BREIN/gedaagde
 56. Defence for Children c.s./Staat c.s.
 57. Stichting Diesel Emissions Justice/Volkswagen c.s.*
 58. Stichting Belangenbehartiging Crediteuren BMA Nederland/BMA Braunschweigische Maschinenbauanstalt

Reeds afgedane collectieve vorderingen (d.d. 1 juli 2023):

1. Stichting Huurdersbelang Stadswonen/Stichting Woonstad Rotterdam
2. Stichting BREIN/gedaagde
3. FNV en vakvereniging voor machinisten en conducteurs/NS
4. Stichting Privacy First/Staat
5. Stichting Behartiging Belangen Sportscholen/Staat
6. Coöperatie Laatste Wil c.s./Staat
7. Stichting BREIN/Ziggo, XS4all, Internet BV en KPN
8. Ondernemersorganisatie/Staat
9. Stop Online Shaming/Stichting Slachtoffers Iatrogene Nalatigheid-Nederland en gedaagde
10. Stichting BREIN/ Yisp BV, Worldstream BV, Serverius BV (I)
11. Stichting Stop Online Shaming en Stichting Expertisebureau Online Kindermisbruik/gedaagde
12. Eisers en Stichting Radar c.s./Staat
13. Stichting Clara Wichmann c.s./Staat